

סימן ב

מקהלה בתפילה בבית הכנסת

שאלה

האם מותר לשלב מקהלה בתפילות הציבור, ואם כן באלו חלקים מן התפילה?

[א-ת"ח 1234567](#)

תשובה

א. בטרם נשיב לשאלה, נראה להתנות זאת בכמה תנאים.

1) כל שילוב מקהלה בתפילה צריך הסכמה ותמיכה של רב הישוב או רב בית הכנסת, כל דברינו להלן בטלים, אם הרב הממונה על בית הכנסת חושב שלא ראוי או לא מתאים, עפ"י טעמיו בהכרת הציבור אותו הוא מנהיג.

2) המקהלה בה תעסוק התשובה היא של גברים (או בנים קטנים) בלבד, אין שום היתר למקהלה מעורבת מגברים ונשים כאמור בסוטה (פח ע"א): "אמר רב יוסף: זמרי גברי ועני נשי – פריצותא, זמרי נשי ועני גברי – כאש בנעורת". וק"ו בתפילה שקול באשה ערוה כאמור בשו"ע (או"ח סי' עה סי"ג) ובאחרונים.

אוצר החכמה

3) אין להוסיף שום ליווי של כלי נגינה למקהלה אפילו בימים שאין בהם שום איסור בנגינה (כיום העצמאות וחנוכה), וזאת משום הליכה בחוקות הגויים, ומפני חשש של התדרדרות למחולות וח"ו מחולות מעורבים. ועיין בחומר הענין בשו"ת זקן אהרן (וואלקין, ח"א סי' ו').

4) אין לכפול מילים אלא בשירה שלאחר התפילה ואינה מגוף התפילה כאמור בשו"ת יביע אומר (ח"ו, או"ח סי' ז) ועי' בתשובתי בחבל נחלתו (ח"ב סי' ג).

ב. מקהלה פעולתה היא הנעמת התפילה המושרת לאוזני הציבור, והשראת אוירה, אולם אין שירת המקהלה יכולה להחליף את שליח הציבור, ועל כן כל חלקי התפילה שעניינם הוא תפילת יחיד או יציאה ידי חובה אינה יכולה להיעשות על ידי המקהלה. כל שותפות של מקהלה בתפילת הציבור אינה שייכת במקום שחובת התפילה על היחיד והוא מוציא עצמו ידי חובה **בתפילתו הפרטית** או שיוצא ידי חובה על ידי שליח הציבור. לדוגמא קריאת שמע וברכותיה או תפילת עמידה לא יכולים להיאמר על ידי מקהלה, מפני שהשומע צריך לצאת ידי חובה או בתפילתו הוא, או בשמיעה מאחר ויציאה ידי חובה משום שומע כעונה. מקהלה אינה מתכוונת להוציא אחרים י"ח, ואפילו המשוררים במקהלה עצמם אינם יכולים לצאת ידי חובה בשירה שהיא קצובה וחתוכה וצריכה להיות מתואמת עם שאר המשוררים ועם שליח הציבור, בקול ובקצב מסויים. ועל כן נראה שאם כבר מכניסים מקהלה לתוך התפילה בבית הכנסת היא יכולה לשיר בפיוטים או במזמורי תהלים כגון בקבלת שבת או בסיום התפילה: 'אדון עולם' או 'גדל א-להים חי' וכד'.

ג. בדומה למקהלה היתה שירת הלויים בבית המקדש, היינו אנשים מסוימים (=לויים) שקולם מתאים שוררו פרקים מסוימים כשעמדו על המעלות בין עזרת נשים לעזרת ישראל, הם לא הוציאו אף

בכתב עת בית אהרן וישראל (ס"ד, תשנ"ו) מופיע מאמר ארוך מאד לר' יחיאל גולדהבר בשם 'לקראת שבת לכו ונלכה' העוסק בקבלת שבת, ומביא שבארצות

"בדבר שאלתכם על שלשה פשעים אשר אלו הם המורדים מחריבי קרית רוצים לתקן (לסכן) ולהנהיג בעירכם, ה"ה: א) לעשות תפלתם קב"ע קול באשה ערוה

[illegible]

